

Van jong tot oud

Wieke Karsten

Je hebt leerlingen en leerlingen. Wat voor de een geldt, geldt niet voor de ander, wat voor de een vanzelfsprekend is kan de ander maar niet oppikken en andersom. Dé leerling bestaat niet. Dé ideale leerling bestaat niet, en dé vervelende leerling ook niet. Je kunt leerlingen niet in hokjes stoppen. Maar dat doen we natuurlijk wel! We leren het bij methodiek, bij de lessen pedagogiek en didactiek op het conservatorium. Je hebt leerlingen zus en leerlingen zo. De praktijk blijkt anders, diverser en interessanter en ingewikkelder. En nu ga ik het ook doen, leerlingen in hokjes stoppen.

Als ik met collega's praat over lesgeven lijkt het soms of we wel dezelfde woorden gebruiken, maar een andere taal spreken. Wat ik moeilijk vind wordt door een andere fluitdocent niet herkend, en wat die andere fluitdocent vertelt lijkt ik maar niet mee te maken. En dat blijkt dan niet zozeer te maken te hebben met verschil in talent van de leerlingen, maar, daar kom ik dus met de hokjes, met hun leeftijd.

Wat is nou het grootste verschil tussen jonge kinderen en volwassenen? In mijn optiek is dat: de grootte van de wereld. Laat ik dat uitleggen. Hoe jonger een kind, hoe kleiner zijn wereld. Een prille baby kent alleen de meter om hem heen, de geur van zijn ouders, de geur van onbekenden. De warmte van de dekentjes en de kou van het omdoen van de luier. Het prettige gevoel van drinken en slapen, het nare gevoel van honger en buikkrampjes. Beetje bij beetje ontwikkelen zijn hersenen, de zintuigen worden scherper en er komen beetje bij beetje herinneringen op de planken van zijn geheugen te liggen. Hoe ouder iemand wordt, hoe meer de zintuigen zich ontwikkelen en hoe meer bagage er op die planken komt te liggen. De leerling groeit, letterlijk en figuurlijk, de buitenwereld komt steeds dichterbij, tot en met het acht uur journaal en giro 555. Samen met die buitenwereld ontwikkelt zich een groot gevoelsleven en een groot associatievermogen. Alles krijgt een betekenis, en dat is voor iedereen persoonlijk.

Een voorbeeld: waarom kiest een beginnende leerling voor de dwarsfluit? Een jong kind heeft nog beperkte associaties met het instrument. Misschien heeft hij het gezien en gehoord bij kennismakingslessen op de muziekschool. Als dat zo is, is zijn keuze beïnvloed door de klank, maar ook door dat prachtige glimmende ding, en door de les. Als de leerling er meteen geluid uit kreeg was dat leuk. Als de docent aardig was, was dat

prettig. En als de les goed gegeven werd was dat ook inspirerend. Maar de leerling heeft nog geen flauw idee van wat hij zelf met dat instrument zou kunnen, laat staan hoe er in de wereld gemusiceerd wordt op een dwarsfluit. Eigenlijk is dat makkelijk. Hij heeft weinig last van een ideaal klankbeeld of van zijn gevoelsleven. Ook al is hij beginner, hij zal het reuze naar zijn zin hebben. Maar je hebt geen enkele garantie dat hij over vijf jaar de dwarsfluit nog net zo leuk vindt!

Als de leerling in een gezin opgroeit waar veel muziek wordt gemaakt, kan deze beter inschatten wat de fluit voor hem zou betekenen en kan hij of zij bewuster voor de dwarsfluit kiezen. Hoe ouder een leerling als beginner is, hoe gemotiveerder de keuze. Maar als een beginnende leerling al volwassen is, levert dat weer andere moeilijkheden op. Hij kent de klank van de fluit goed, via concerten, cd's of andere spelers en weet dus donders goed hoe het zou kunnen klinken. Zijn wereld is groot. Zijn klankbeeld bestaat al. Het is moeilijk beginner te zijn in een volwassen wereld.

Docenten spreken graag over drie groepen: kinderen (op de basisschool), pubers en volwassenen. Allemaal hebben ze een eigen mix van de beleving van de buitenwereld, van hun gevoelsleven en van associaties via herinneringen en ervaringen. Een jong kind is speels en onbevangen, want zijn wereld is nog klein. Een groot voordeel, met als nadeel dat hij niet ver vooruit kan kijken, en hij oefent voor de volgende les en voor de docent. Een puber begint zich bewust te worden van zijn gevoelsleven, van de invloed van eerdere ervaringen en herinneringen. Alles wat hij of zij doet wordt langs een zelf gemaakte meetlat gelegd. Een lastige periode, waarin ze óf stoppen met oefenen, óf juist de dwarsfluit als houvast gebruiken. Een volwassene kan ver vooruit kijken, heeft een grote motivatie, is zich sterk bewust van zijn gevoelsleven, en kan, als het goed is, dit ook weer relativeren. Drie grote hokken, die een andere aanpak vragen. En daarover later meer.

